

Верховна Рада України 26 листопада 2015 р. прийняла Закон «Про наукову і науково-технічну діяльність» (законопроект № 2244а).

Закон спрямований на модернізацію законодавчого забезпечення сфери наукової і науково-технічної діяльності і передбачає:

- створення нових підходів до управління та фінансування в науці;
- забезпечення ефективності та прозорості при здійсненні наукових досліджень і розробок та їх фінансування;
- підвищення ефективності взаємодії представників наукової громадськості, органів виконавчої влади та реального сектору економіки у формуванні та реалізації єдиної державної політики у сфері наукової і науково-технічної діяльності;
- створення законодавчої бази для комерціалізації результатів фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок, здійснюваних державними науковими установами;
- актуалізацію окремих положень чинного Закону «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Цим законом розширено права наукових установ. Для науковців і фахівців наукових установ та вищих навчальних закладів може встановлюватися гнучкий режим робочого часу, згідно з яким встановлюється режим роботи з саморегулюванням часу початку, закінчення та тривалості робочого часу протягом робочого дня. Для науковців і фахівців наукових установ та вищих навчальних закладів може вводитися дистанційний режим роботи.

Відповідно до закону, науковий працівник не може бути примушений до проведення наукових досліджень, якщо вони або їх результати завдають чи можуть завдати шкоди здоров'ю і життю людини, навколишньому природному середовищу, а також не може бути притягнутий до відповідальності за відмову від участі в таких дослідженнях.

У законі передбачено, що державні комерційні підприємства та казенні підприємства, які належать до наукових установ, звільняються від сплати до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) за результатами своєї фінансово-господарської діяльності та зобов'язані не менше 50 відсотків чистого прибутку від своєї діяльності спрямовувати на проведення ініціативної наукової та науково-технічної діяльності, фінансування інновацій та розширення власної матеріально-технічної бази.

У законі визначено порядок обрання на посаду керівника державної наукової установи.

Також встановлено, що земельні ділянки надаються Національній академії наук України в постійне користування відповідно до земельного законодавства.

У законі визначено державні гарантії соціально-правового статусу вчених, науковців.

Заробітна плата науковців складається з посадових окладів (ставок), премій, доплат за наукові ступені, вчені звання, надбавки за стаж наукової, науково-педагогічної роботи та інших надбавок, доплат та винагород, передбачених законодавством у сфері наукової і науково-технічної діяльності.

Науковцю за виконання роботи у вільний від основної навантаження час винагорода виплачується за договорами цивільно-правового характеру.

Законом передбачено, що напрямками грантової підтримки Національного фонду досліджень України є, зокрема, виконання наукових досліджень і розробок; розвиток матеріально-технічної бази наукових досліджень і розробок високого рівня, розвиток наукового співробітництва, у тому числі наукова мобільність, організація, проведення та участь у конференціях, симпозіумах, спільні дослідження університетів та наукових установ; наукове стажування наукових співробітників, аспірантів і докторантів, в тому числі за кордоном; створення, функціонування і розвиток дослідницької інфраструктури; підтримка проектів молодих учених; підтримка діяльності, спрямованої на залучення учнівської молоді до наукової та науково-технічної діяльності; популяризація науки.

Крім державної фінансової підтримки, передбачена і грантова підтримка, яка може надаватися кількома грантодавцям на основі співфінансування.

Під час голосування у сесійній залі була відхилена поправка нардепа В.Пинзеника (Блок Петра Порошенка), яка передбачала позбавлення НАН України і галузевих академій наук статусу головних розпорядників бюджетних коштів.